

Outcome gesprekstafels

17.11.2023

De gesprekstafels gingen aan de slag met drie inleidende vragen:

- wat zijn de succesfactoren voor een OCMW als motor tot armoedebestrijding voor jou?
- Welke advies wil jij meegeven aan het beleid?
- Wat uit deze studiedag neem je mee naar je eigen praktijk?

Hieronder vind je een samenvatting van de outcome van de gesprekstafels

1. Het belang van een goed onthaal

De deelnemers benadrukken het belang van een goed onthaal. Daarmee bedoelen ze een onthaal waar een warme sfeer hangt en dat uitnodigt om in gesprek te gaan. Dit zorgt ervoor dat iemand die (voor het eerst) een hulpvraag stelt, zich welkom voelt en weet dat er geluisterd zal worden. Vandaag geeft het onthaal in een sociaal centrum vaak een afstandelijke indruk. Het gaat voorbij aan de moed die mensen moeten opbrengen om een OCMW binnen te stappen.

Voorstellen:

- Denk na over het organiseren van een uitnodigend, drempelverlagend onthaal. Vorm medewerkers om mensen op een warme manier te verwelkomen, zodat mensen die voor het eerste een hulpvragen stellen zich gehoord en gezien voelen.
- Plaats het OCMW in een gebouw samen met andere sociale voorzieningen en voorzie daarbij één gemeenschappelijk onthaal. In gemeenten die op deze manier werken, zijn zowel medewerkers als mensen met een hulpvraag evalueren hier positief over.

2. Het belang van effectieve begeleiding in plaats van controle

Om je werk als maatschappelijk werker goed te kunnen doen, is er meer ruimte nodig om effectief op begeleiding in te zetten. Vandaag neemt de controlefunctie het over, waardoor het werk van maatschappelijk werkers een controlerende administratieve invulling krijgt.

De deelnemers aan de gesprekstafels geven aan dat maatregelen, zoals het GPMI, de administratieve lasten verzwaren zonder een werkelijke meerwaarde te bieden voor maatschappelijk werkers en leefloongerechtigden. Andere kritische bedenkingen bij het GPMI die aan de tafels vaak terugkwamen stelden dat:

- de overheid met een GPMI een contract afsluit met een individuele leefloongerechtigde. Deze laatste moet stappen zetten in zijn maatschappelijke integratie. Maar meestal zijn het niet individuele keuzes die de integratie in de weg staan, maar wel structurele drempels. Het is de verantwoordelijkheid van de overheid om deze structurele oorzaken weg te nemen. Een maatregel als het GPMI doet dat niet. Het individualiseert deze maatschappelijke problemen.
- het evenwicht zoek is in de verplichtingen waartoe het OCMW zich engageert en diegene waar de leefloongerechtigden aan moeten voldoen. Eigenlijk kan je hier niet meer van een contract spreken. De facto hebben de leefloongerechtigde ook geen vrije keuze om het contract te ondertekenen. Hun laatste mogelijkheid tot een inkomen hangt ervan af. Ze kunnen het zich dus niet permitteren om de hen voorgestelde voorwaarden te weigeren.
- voor veel mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie is zo'n geschreven document – in juridische taal – ontoegankelijk. Maar al te vaak begrijpen ze niet wat er in hun GPMI staat en kunnen daardoor niet onderhandelen over de inhoud. Door de hoge werkdruk ontbreekt het maatschappelijk werkers vaak aan tijd om het GPMI grondig door te praten.
- de reikwijdte van de voorwaarden die in een GPMI opgenomen kunnen worden, is onbeperkt. De wet voorziet hier geen afbakening. Alle levensdomeinen van de aanvragers liggen op tafel. Het gevolg is een aantasting van het recht op autonomie van mensen in armoede.
- de opvolging van de gemaakte vorderingen een sterke administratieve focus heeft. In de plaats daarvan zou er meer tijd moeten gaan naar effectieve begeleiding.

Vandaag wordt 'werkbereidheid' volgens nogal wat bezoekers van de studiedag te vaak geïnterpreteerd als beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt. Het is iets dat de leefloongerechtigden vaak moeten bewijzen door een aantal sollicitatiebewijzen per week of per maand voor te leggen. Starten vanuit sollicitatiebewijzen legt de lat voor velen op een onbereikbare hoogte. Faalervaringen stapelen zich op. Eigenlijk zouden maatschappelijk werkers ruimte moeten hebben voor begeleiding zodat ze op maat kunnen bekijken welke stappen er nodig zijn om (terug) een duurzame plek op de arbeidsmarkt te vinden.

Voorstellen:

- Installeer een automatisch advies over de ontvankelijkheid bij de aanvraag van een leefloon. Dit advies verkregen worden op basis van reeds beschikbare gegevens, bijvoorbeeld uit de Kruispuntbank. Enerzijds verminderd en vereenvoudigt het aanzienlijk de administratie waar een maatschappelijk werker nu tijd in moet steken. Anderzijds verlicht het de aanvraagprocedure voor de leefloongerechtigden en voorkomt het een onnodig opvraging van privé gegevens.
- Schaf het GPMI-contract af.
- Definieer de wettelijke voorwaarde over 'werkbereidheid' als het engagement om een groeitraject op maat aan te gaan gericht.

3. Financiële sancties voor leefloongerechtigden zijn een slecht idee

Veel deelnemers aan de studiedag wijzen erop dat het leefloon is het laatste vangnet van ons sociaal bestel. Het is bedoeld voor mensen die om tal van redenen geen inkomen hebben en op geen enkele andere uitkering recht hebben. De impact is dan ook enorm als het effectief tot een financiële sanctie komt.

Mensen vallen zonder inkomen, waardoor ze er niet meer in slagen om op een menswaardige manier aan de samenleving deel te nemen, een recht dat door onze Grondwet gegarandeerd wordt in art.23. In sommige gevallen gaat het zelfs zo verder dat het onmogelijk wordt om in elementaire levensbehoeften, zoals voedsel of een dak boven het hoofd, te voorzien.

Bovendien geven nogal wat mensen rond de debattafels aan dat financiële sancties niet werken. De dreiging alleen al geeft mensen stress en beperkt hun mentale ruimte om ze te beperken hun (mentale) ruimte om de nodige stappen te zetten

Voorstellen:

- Hanteer geen financiële sancties bij leefloongerechtigden

4. De aantrekkelijk van de job als maatschappelijk werker

Nogal wat deelnemers aan de debattafels bleken een sterke voorstander van een begeleidende aanpak op maat van leefloongerechtigden door het OCMW. Alleen benadrukken ze dat dit enkel mogelijk is als we de werkdruk van maatschappelijk werkers verlagen en hun arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden verbeteren.

Voorstellen:

- Zorg voor een drastische daling van het aantal dossiers per maatschappelijk werker en de administratie die hierbij komt kijken. Besteed de vrijgekomen tijd aan effectieve sociale begeleiding: laat maatschappelijk werkers maatschappelijk werk doen in plaats van een controlerende administratieve job.
- Geef maatschappelijk werkers meer tijd voor vorming, intervisie en netwerken, zodat ze meer over hun werk kunnen reflecteren en uitwisselen.
- Zet in op een hogere verloning en meer werkingsmiddelen.
- Betrek maatschappelijk werkers bij de ontwikkeling en evaluatie van OCMW- en armoedebelid. Zij hebben een vinger aan de pols en voelen snel maatschappelijke tendensen aan.
- Promoot de opleiding maatschappelijk werker en zet in op een kwaliteitsvol stagebeleid.

Dit zijn realistische eisen, ook in tijden van besparingen. Om te slagen zijn er namelijk niet noodzakelijk meer middelen nodig, maar wel een andere aanpak en visie

■■■■■

